

Poslední rekomando Františka Trnky

Třiadvacet jmen na pamětní desce umístěné 7. října 1945 na zdi českobudějovické nádražní pošty stále ještě skrývá své malé příběhy o velké odvaze jihočeských pošťáků za 2. světové války. Pracovníci budějovických pošt patřili v letech 1939 - 1945 k neaktivnějším odbojářům. Na celém území Čech a Moravy během nacistické okupace zahynulo celkem 517 poštovních zaměstnanců - z tohoto počtu působilo 44 osob na úřadech v Českých Budějovicích.

Přestože k poštám se upínala mimořádná pozornost gestapa, podařilo se zdejšími úředníkům vytvořit skupiny, které pomáhaly při rozšiřování letáků, přepravě osob do zahraničí, zadržovaly udavačské dopisy a varovaly udávané. Devatenácté jméno na bronzové desce patří Františku Trnkovi, který zahynul 2. 3. 1943 ve věku necelých 39 let v koncentračním táboře Osvětim.

Na začátku i na konci jeho příběhu je doporučený dopis. V tom prvním z r. 2004 se píše: *K vašemu dotazu a pátrání po osobním spisu poštovního úředníka Františka Trnky ze Lhenic zemřelého 1943 sdělujeme, že tento se v našem archivu nenachází. Nebyl ani součástí písemností, které jsme převzali po bývalé celostátní organizaci Čs. spojů. Je možné, že spis byl již v minulosti skartován po uplynutí doby stanovené interní vyhl. spojů na 45 let od úmrtí osoby. S pozdravem ... Český Telecom a. s., Pardubice.*

Drobný střípek z Františkova osudu kdysi zaznamenal jeden z jeho kamarádů, ale ani ten už nežije. Tragická budějovická epizoda se zachovala jen v paměti spřátelené rodiny.

Poledním klidem ztichlé Pekárenské ulice tepou rychlé kroky mladé ženy. Co chvíli se vystrašeně ohlíží. Je to paní Davidová. Její manžel slouží ve špedici (třídírně listovních zásilek) na nádražním úřadu Budějovice 3. Davidová spěchá, sotva dech popadá, k malé vilce, skryté v zeleni stromů. Branka předzahrádky bývá málokdy zamčena, tak ještě pár schůdků na verandu - „Mařenko, ste doma - prokrista na trojce byla štára a gestapo zhafilo vašeho Bohouška!! Viděla sem, jak ho vedou na perón s jinejma asi k zastřelení, já nesla mužovi oběd, dál mě nepustili!“ V Marii by se krve nedořezal. Odstrčila nařikající přítelkyni a jak byla, v zástěře a domácích papučích vyběhla ven. Za 15 minut už na poště objímala svého Bohouše Trnku. Stál tu bledý jako stěna, ale živý. Řekl jen: „Odvezli našeho lhenického Františka...“

Kdo byl „náš lhenický František“? Franta s Bohoušem své možné příbuzenství nikdy nezkoumali. Stačilo, že první ve Lhenicích bydlel a druhý odtud rodem pocházel. Oba sloužili jako poštovní revidenti, někdy také v turnusu vlakových pošt. Jejich přátelství utužovala záliba v cestování, láska k zeměpisu a v neposlední řadě několikerá účast na národní soutěži třidičů listovních zásilek s veselými předválečnými pobyty v Táboře, Brně i Praze. Časoměři i rozhodčí si je tam soustavně pletli. Spletla se i Geheime Staatspolizei.

Udavačské dopisy adresované budějovickému gestapu tenkrát v roce 1942 mizely úplně beze stop. Vyšetřování nic neobjasnilo. Nezdařil se ani záměr s nasazením dvou konfidentů do nejvytíženějšího poštovního provozu nádražní „trojky“ (dnes pošta Č. Budějovice 2), na překládku a do třídírny. Gestapo pak nastražilo past - fingované dopisy nadepsané různými rukopisy, inkoustovou tužkou, perem či psacím strojem, podané najednou na více poštách v okrese. Byly adresovány budějovické služebně gestapa v Lannovce. To sledovalo jejich přepravní cesty až do Budějovic, kde se na trojce sjížděly poštovní kursy. Tam také byla za nějaký čas vytipována noční směna třidičů, při které se psaní ztrácela. Třidiči připravovali došlou poštu pro ranní doručování, jak svým expresákům z trojky, tak do „bílého“ pytle na jednušku, tj. poštovního pytle označeného bílou vlaječkou s obsahem obyčejných psaní a pohlednic pro městskou poštu č.1 ke konečné roznášce adresátům.

Do takové léčky padl náš lhenický František. Na rozdíl od většiny pošťáků neposlušal Londýn, nevedl plané, ani nadějně řeči. Nebyl pro roznášení letáků, ani pro maření životů při sabotážích. On životy chránil. Nikdo nevěděl, že v osudný den zatčení zrovna lovil mezi „poštovní vysokou“ – zapsanými zásilky. Poslední zadržený dopis pro gestapo už nestačil zničit. Jeho kolegové na tom psaní jen zahlédli rekomandační nálepku.

Jasnější světlo do Františkova příběhu přinesl nedávný nález záznamu v jedné ze starších, vzorně vedených knih evidence budějovických obyvatel, kterou uchovává českobudějovický Státní okresní archiv. Zápis ovšem přinesl malé překvapení - František nebyl lhenickým rodákem. Ve Lhenicích žil se svou rodinou přibližně do roku 1935. Pak sloužil v Chomutově a odtud byl přeložen do Budějovic, jak dokládá pečlivý zápis:

*František Trnka, poštovní úředník, narozen 13. dubna 1904 Skočice u Vodňan, zemřel 2. března 1943 Osvětim. Manželka Anna rozená Gregorová, nar. 11. 5. 1907 ve Lhenicích, sňatek 16. 11. 1929 v Praze II. Děti Anna *9. 3. 1931 Lhenice, Marie *10. 8. 1932 Lhenice, Květa *3. 6. 1935 Chomutov. Dekretem Ředitelství pošt a telegrafů v Praze ze 6. 12. 1938 č. j. 330. 495/ II b 38 přeložen z Chomutova do Č. Budějovic. Službu nastoupil dne 12. 12. 1938 a téhož dne obdržel domovské právo v Budějovicích.*

Bydlel nejprve sám na adrese Lannova 9a (dnes je to Lannova 19 / čp. 49) a od 4. května 1939 potom s celou rodinou v domě bytového družstva Havlíček v Barákově ulici čp. 644 (dnes Marie Vydrové 23/ čp. 535, dům postavený v letech 1923 - 24). Tytéž údaje uvádí i druhý spolehlivý archivní pramen - policejní přihlášky okresu České Budějovice z třicátých až čtyřicátých let minulého století. Přihláška na jméno František Trnka se liší pouze v datu dne jeho příchodu do Budějovic - 15. 12. 1938. Kromě toho jsou v přihlášce zaznamenána i jména Františkových rodičů - František Trnka a Josefa roz. Lišková.

Jen tolik můžeme povědět k „poštácké pohádce“ naruby - že to poslední, nedoručené rekomando František Trnka bohužel zaplatil svým životem.

MT, DK. Foto pamětní desky D. Kovář, 1999.

PAMÁTKA ZAMĚSTNANCŮ TEBOTO ÚŘADU UMUČENÝCH NAČISTY.			
Antoš Josef	pošt. taj.	421.	5. 8. 1943
Bavilka František	pošt. zřiz.	501.	26. 2. 1943
Černý Karel	vých. pošt. taj.	411.	21. 8. 1943
Hanák Rudolf	pošt. asist.	441.	2. 2. 1943
Kozmánek Jaroslav	pošt. taj.	431.	22. 2. 1943
Brandl Karel	pošt. taj.	391.	5. 8. 1943
Hálek František	pošt. posel	451.	22. 2. 1943
Hulíkova Josef	pošt. počtár.	461.	2. 8. 1943
Holýš Jan	pošt. asist.	411.	11. 8. 1943
Holýš Vladislav	pošt. taj.	361.	22. 2. 1943
Jurek Josef	pošt. počtár.	561.	22. 2. 1943
Kovářík Václav	pošt. kontr.	461.	4. 8. 1943
Lopka František	pošt. náč.	371.	1. 8. 1943
Makouš František	pošt. řed.	621.	22. 8. 1943
Milník Jan	pošt. náč.	321.	15. 2. 1943
Prošek Rudolf	pošt. taj.	391.	22. 4. 1943
Prošek Román	pošt. náč.	341.	15. 2. 1943
Tomášek Augustin	pošt. posel	431.	6. 8. 1943
Trnka František	pošt. reviz.	391.	2. 8. 1943
Tymal František	vých. pošt. taj.	441.	9. 8. 1943
Urban Jan	pošt. taj.	411.	20. 2. 1943
Volický Karel	vých. pošt. taj.	521.	17. 2. 1943
Zacharda Martin	pošt. asist.	461.	20. 2. 1943